

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΥΠΕΧΩΔΕ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Μάιος 2008)

Συγγραφέας: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Καλώς εχόντων των πραγμάτων, σε ένα μήνα από τώρα η χώρα μας θα έχει Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο. Αυτό καθαυτό το γεγονός συνιστά μεγάλη επιτυχία, καθώς μέχρι σήμερα ουδέποτε καταφέραμε να εφαρμόσουμε μια αποτελεσματική χωροταξική πολιτική. Δεν θα σταθώ στις μεγάλες χαμένες ευκαιρίες του παρελθόντος που είχαν ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι σήμερα η μόνη ευρωπαϊκή χώρα χωρίς κεντρικό χωροταξικό σχεδιασμό. Θα επισημάνω απλά ότι η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού είχε αρνητικότερες συνέπειες και ως προς την ανάπτυξη, καθώς αποθάρρυνε σημαντικές επενδυτικές πρωτοβουλίες που έπεφταν θύματα της ασάφειας στα ζητήματα χρήσεων γης, αλλά και προς το περιβάλλον, η προστασία του οποίου ουδέποτε αξιολογήθηκε ως συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας.

Ένα κείμενο όπως το Εθνικό Χωροταξικό μπορεί να το διαβάσει κανείς από πολλές οπτικές γωνίες. Εάν πιστεύει κάποιος ότι το κεντρικό αναπτυξιακό πρόβλημα της χώρας σχετίζεται με τις υποδομές της, θα βρει στο συγκεκριμένο κείμενο πολλές ικανοποιητικές απαντήσεις. Εάν από την άλλη κάποιος πιστεύει ότι το αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας είναι απολύτως εξαρτημένο από την ικανότητά μας να προστατεύουμε το περιβάλλον, να διαχειριζόμαστε ορθολογικά τους φυσικούς μας πόρους και να επενδύσουμε δυναμικά σε αυτό που αποκαλούμε πράσινη οικονομία, ίσως αντιμετωπίσει το κείμενο με μεγαλύτερο σκεπτικισμό. Διαφορετικές φιλοσοφίες οδηγούν σε διαφορετικά αποτελέσματα ως προς τη διατύπωση του τελικού κειμένου.

Το ζητούμενο, κατά συνέπεια, δεν είναι απλώς να εκφράσουμε την ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι σύντομα θα ψηφίσουμε ένα χωροταξικό σχέδιο, αλλά να διερευνήσουμε εάν το συγκεκριμένο σχέδιο επιδέχεται βελτιώσεις, έτσι ώστε να απαντά καλύτερα στις προκλήσεις των καιρών. Το Εθνικό Χωροταξικό προσδιορίζει αναπτυξιακές κατευθύνσεις για τα επόμενα 20 χρόνια. Σε ένα πολιτικό σύστημα το οποίο αξιολογεί τις πολιτικές πρωτοβουλίες ολοένα και πιο πολύ με γνώμονα τον αντίκτυπό τους στα δελτία των 8, το Εθνικό Χωροταξικό είναι μία από τις ελάχιστες ευκαιρίες που έχουμε να παράγουμε πολιτική σε πραγματικό βάθος χρόνου.

Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος προσεγγίζω το Εθνικό Χωροταξικό μέσα από ένα πολύ συγκεκριμένο πρίσμα. Δεν ισχυρίζομαι ότι είναι κατ' ανάγκην το σωστό, αλλά πιστεύω ότι οι ακόλουθες παράμετροι χρήζουν πιο συστηματικής προσέγγισης:

- Η κλιματική αλλαγή. Οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για το γεγονός ότι η χώρα μας ενδέχεται να υποστεί δραματικές επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή. Δεν είναι λογικό ένα σχέδιο που αφορά την επόμενη δεκαπενταετία να μην προβλέπει συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου και την προσαρμογή της χώρας μας στις επιπτώσεις του. Ειδικά μετά τις πρόσφατες δυσμενείς εξελίξεις για τη χώρα μας, πρέπει κατ' ελάχιστο να δεσμευτούμε ρητά ότι θα τηρήσουμε στο ακέραιο τις διεθνείς μας υποχρεώσεις που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κιότο και θα εκπληρώσουμε τους ευρωπαϊκούς στόχους. Η σταδιακή απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό στόχο.

- Η «πράσινη» ανάπτυξη. Η προστασία του περιβάλλοντος δεν αποτελεί μόνον ηθική υποχρέωση της χώρας απέναντι στις επόμενες γενιές αλλά και σημαντική αναπτυξιακή ευκαιρία για τη χώρα μας. Η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ο φιλικός προς το περιβάλλον τουρισμός, η γεωργία που θα διαχειρίζεται με σφροσύνη τους φυσικούς πόρους και θα προστατεύει ως κόρη οφθαλμού τις γεωργικές εκτάσεις (ειδικά σε μια εποχή που οι τιμές των τροφίμων έχουν πάρει για τα καλά τον ανήφορο) αποτελούν κεντρικές συνιστώσες ενός νέου «πράσινου» αναπτυξιακού μοντέλου. Δυστυχώς, στο Εθνικό Χωροταξικό δεν αντιμετωπίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο.

- Η εκτός σχεδίου δόμηση. Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες πληγές της χώρας εδώ και δεκαετίες, η οποία αποτελεί από μόνη της το αποτέλεσμα αλλά και το κίνητρο καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος. Η διάταξη του σχεδίου που προβλέπει προσπάθεια «περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης» είναι ανεπαρκής. Είναι ανάγκη να διατυπώσουμε μια πολύ ξεκάθαρη πολιτική δέσμευση πως θα προχωρήσουμε με συγκεκριμένους μηχανισμούς, χρονοδιαγράμματα και διαδικασίες πρώτα στον περιορισμό και σε βάθος χρόνου στη σταδιακή κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης.

- Η συμβατότητα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Κομισιόν έχει ήδη εκφράσει τον προβληματισμό της για το γεγονός ότι το Εθνικό Χωροταξικό δεν συνοδεύεται από Στρατηγική Περιβαλλοντική

Εκτίμηση (ΣΠΕ) των επιπτώσεών του. Η Ελλάδα δεν έχει την πολυτέλεια για άλλη μια ανοικτή σύγκρουση με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ζητήματα περιβάλλοντος.

Το Εθνικό Χωροταξικό θα συζητηθεί διεξοδικά στη Βουλή τις προσεχείς ημέρες. Οι αρμόδιοι φορείς έχουν ήδη καταθέσει τις απόψεις τους στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας. Είναι βέβαιο ότι δεν μπορούν όλοι να συμφωνήσουν σε όλα. Όμως, το Εθνικό Χωροταξικό επιδέχεται βελτιώσεις, έτσι ώστε να επιτελέσει πραγματικά τον ρόλο του και να μην αρκестεί στο να δημιουργήσει μια νέα γραμμή άμυνας απέναντι στο Συμβούλιο της Επικρατείας, που μέχρι σήμερα συχνά ακυρώνει αποφάσεις έργων, οι οποίες δεν εντάσσονται σε ένα γενικότερο χωροταξικό σχεδιασμό. Η διαμόρφωση ενός σωστού χωρικού προτύπου ανάπτυξης είναι επιτακτική ανάγκη, ειδικά σε μια περίοδο που η κοινωνία ζητάει περισσότερες πολιτικές πρωτοβουλίες για το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μονόδρομος. Και ο πολιτικός κόσμος δεν θα έχει καμία δικαιολογία αν αποτύχει ξανά.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 4 Μαΐου 2008, σ. 4.